

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobkyně: **nezletilá S. C.**, narozená dne X.
státní příslušnost Ukrajina

zastoupená advokátkou JUDr. Irenou Strakovou
sídlem Karlovo náměstí 287/18, 120 00 Praha 2

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2021, č. j. OAM-835/ZA-P07-P07-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2021, č. j. OAM-835/ZA-P07-P07-2021, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

- I. **Vymezení věci**

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

1. Žalobkyně se žalobou podanou Městskému soudu v Praze (prostřednictvím zákonného zástupce A. T.) domáhá přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2021, č. j. OAM-835/ZA-P07-P07-2021, kterým byla žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany podaná dne 23. 9. 2021 zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II. Žalobní body

2. Žalobkyně v žalobě namítala, že její matka a nezletilá sestra na území České republiky pobývají na základě dosud neskončeného řízení o udělení mezinárodní ochrany. Žalobkyně se narodila na území České republiky a nikdy na Ukrajině nepobývala. Žalobkyně považuje rozhodnutí žalovaného, který považuje žádost za zjevně nedůvodnou, za nezákonné. Žalobkyně zdůraznila, že je ve věku 4 měsíců, její zákonný zástupce je žadatelem o mezinárodní ochranu, jeho řízení dosud nebylo pravomocně ukončeno, bylo však rozhodováno podle § 12 až 14a zákona o azylu, což zakládá důvod pro posouzení žádosti nezletilé podle stejných ustanovení zákona o azylu. Matka žalobkyně a nezletilá sestra jsou také žadatelky o mezinárodní ochranu, jejich řízení dosud není skončeno.
3. Žalobkyně namítala, že by jí měl být udělen humanitární azyl. Oba rodiče byli příslušníky ukrajinské armády, u nezletilé nelze vyloučit, že bude vystavena nepřiměřenému tlaku, mohlo by dojít k ohrožení jejího zdravého psychosociálního vývoje, zdraví či života. Měla by jí být udělena doplňková ochrana podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, z důvodu zásahu do soukromého a rodinného života žalobkyně. Žalobkyně též poukazovala na případné nucené přesídlení, poukázala také na judikaturu vztahující se k využití vnitrostátní ochrany.
4. Žalobkyně konečně obecně namítala rozpor napadeného rozhodnutí s ustanoveními správního řádu, s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, čl. 6 Listiny základních práv a svobod a Úmluvou o právech dítěte.

III. Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný s žalobou nesouhlasil. Při rozhodování vzal v úvahu skutečnosti, které žalobkyně tvrdila, a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o situaci v zemi původu. Rovněž vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci a má za to, že přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem daného případu a je patřičným způsobem odůvodněno.

IV. Obsah správního spisu

6. Ze správního spisu soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti:
7. Za nezletilou žalobkyni podal dne 23. 9. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany její otec A. T. Uvedl, že je bývalý důstojník, obává se, že bude povolán do bojů a bude zabit. Při pohovoru doplnil, že by matku žalobkyně mohli přes žalobkyni vydírat. Dcera je malá, nemůže žít na Ukrajině bez rodičů.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

8. Správní orgán při posouzení žádosti vycházel z Informace OAMP - Ukrajina - Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu ze dne 30. 7. 2021 a z Informace MZV ČR - Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti - Návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí, ze dne 1. 3. 2021.
9. Žalovaný napadeným rozhodnutím rozhodl tak, že žádost žalobkyně se zamítá jako zjevně bezdůvodná podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajina je bezpečnou zemí původu a žalobkyně neprokázala, že by tomu v jejím případě bylo jinak. Žalovaný také poukázal, že ani její rodiče nebyli úspěšní se svými žádostmi o poskytnutí mezinárodní ochrany.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

10. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). Žalobu shledal důvodnou.
11. Podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu *jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.*
12. Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu *se pro účely zákona o azylu považuje za bezpečnou zemi původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.*
13. Na základě ust. § 86 odst. 4 zákona o azylu vydal žalovaný vyhlášku č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, v níž upravil seznam zemí, které ČR považuje za bezpečné země původu. Mezi těmito zeměmi je od 23. 3. 2019 i Ukrajina s výjimkou poloostrova Krym a části Doněcké a Luhanské oblasti.
14. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je to právě žadatel o mezinárodní ochranu, kdo je povinen prokázat, že pro něj není země původu bezpečná (rozsudek ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS). Judikatura Nejvyššího správního soudu je v tomto ohledu konstantní; například v usnesení ze dne 8. 10. 2020, č. j. 10 Azs 232/2020-32, soud vyslovil, že „pokud žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země, u které se předpokládá, že neporušuje práva vlastních občanů a dodržuje mezinárodní závazky, leží hlavní odpovědnost na prokázání opaku právě na žadateli (...).

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

Pokud se tedy udělení mezinárodní ochrany domáhá žadatel ze země patřící mezi bezpečné země původu, je jeho úkolem přesvědčit žalovaného, že žádost nelze zamítnout podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, ale že jeho mimořádný příběh odůvodňuje věcné posouzení žádosti podle zákona o azylu.“

15. Bylo proto úkolem žalobkyně přesvědčit žalovaného, že je její příběh mimořádný a odůvodňuje věcné posouzení žádosti – tedy že jí hrozí větší riziko vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení. To se však žalobkyni nepodařilo. Obavy prezentované otcem žalobkyně byly zcela nepodložené a hypotetické (že by žalobkyně mohla být použita k vydírání své matky ke zjištění, kde se nachází otec žalobkyně). Také následná tvrzení v žalobě jsou zcela obecná, bylo tvrzeno, že nelze vyloučit, že nezletilá žalobkyně bude vystavena nepřiměřenému tlaku, mohlo by dojít ohrožení jejího zdravého psychosociálního vývoje, zdraví či života. Žalobkyně namítala, že jí měla být udělena doplňková ochrana a humanitární azyl. Soud však připomíná, že podle § 16 odst. 3 zákona o azylu platí: *„Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b. Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle odstavce 2, rovněž se neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.“*
16. V nyní posuzované věci tak bylo namístě postupovat podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť žalobkyně neprokázala, že v jejím případě Ukrajinu nebylo možné považovat za bezpečnou zemi původu. Je zřejmé, že žalovaný neměl prostor pro zvažování poskytnutí mezinárodní ochrany podle uvedených ustanovení (obdobně srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2021, č. j. 10 Azs 258/2020-52, či ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23). Zároveň žalovaný není povinen postupovat v řízení o mezinárodní ochraně ve věci nezletilého vždy stejným způsobem jako v případě jeho rodičů, je oprávněn každý případ posoudit individuálně. V projednávaném případě otci žalobkyně Arturovi Tsokurovi nebyla rozhodnutím žalovaného ze dne 29. 7. 2019, č. j. OAM-5/ZA-ZA11-VL18-2019, mezinárodní ochrana přiznána (po plném posouzení žádosti podle ust. ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu), otec žalobkyně pak nebyl úspěšný ani s žalobou proti tomuto rozhodnutí – rozsudek zdejšího soudu ze dne 25. 1. 2021, č. j. 2 Az 46/2019-31.
17. Pokud žalobkyně obecně namítala rozpor napadeného rozhodnutí s ustanoveními správního řádu, s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, čl. 6 Listiny základních práv a svobod a Úmluvou o právech dítěte, soud konstatuje, že tato námitka nepředstavuje řádný žalobní bod (srovnej rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005 č. j. 2 Azs 92/2005-58, rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010 č. j. 4 As 3/2008-78, usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2018 č. j. 10 Azs 65/2017-72).
18. Z judikatury správních soudů však jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

stránky věci, které je úplné a ex nunc (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a ex nunc posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.

19. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
 20. V tomto případě není pochyb o tom, že válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobkyně nemohla uplatnit ve správním řízení. Přestože žalobkyně na tuto skutečnost nepoukázala ani později, soud k ní musel přihlídnout z vlastní iniciativy. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlídnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 in fine). Současná situace na Ukrajině podle městského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel zohlednit.
 21. Aktuální situace na Ukrajině znemožňuje její označení za bezpečnou zemi původu, když na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu je, že na jeho území nedochází k hrozbě z důvodu svěvolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu [srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I procedurální směrnice]. Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje, Ukrajinu tak v současné době není možné považovat za bezpečnou zemi původu. Za této situace bude skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění (§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.). Zároveň má soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání.
 22. K tomu soud odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 36/2022-31, ze dne 24. 3. 2022, v němž uvedl: *„Při soudním přezkumu se přitom soud k námitce neaplikovatelnosti § 16 odst. 2 zákona o azylu zabývá kromě existence vyvratitelné domněnky, že pro daného žadatele země původu není bezpečná, také tím, zda daná země splňuje jednotlivá kritéria bezpečnosti, jak je vymezuje Příloha I procedurální směrnice a § 2*
- Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Zkoumá také, zda informace o zemi původu založené ve správním spisu dokládají, že tato země skutečně splňuje kritéria bezpečnosti. Dle všeobecně známých informací o změně bezpečnostní situace na Ukrajině je zřejmé, že v zemi dochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a celé území Ukrajiny proto nadále nesplňuje jedno z kritérií bezpečnosti. Informace o zemi původu založené ve spise a pocházející z dubna a srpna 2020 z logiky věci (neboť napadené rozhodnutí i napadený rozsudek byly vydány před počátkem války, která zasáhla celé ukrajinské území) nemohou dokládat, že Ukrajina tato kritéria splňuje. Nemůže proto obstát teze, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu (k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021-31). Nic na tom nemění ani skutečnost, že její území se s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů nachází na seznamu bezpečných zemí původu stanovených ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Je na žalovaném, aby vyhlášku novelizoval. Ostatně čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice ukládá členským státům zajistit pravidelný přezkum situace ve třetích zemích označených jako bezpečné (a § 86 odst. 4 zákona o azylu stanoví, že žalovaný je povinen přezkoumat seznamy zemí stanovené vyhláškou nejméně jedenkrát v kalendářním roce). S ohledem na změnu bezpečnostní situace, která je všeobecně známou skutečností, a ke které soud přihlédl, přestože nastala až po vydání rozsudku krajského soudu, neboť stěžovatelčin nucený návrat do země původu by mohl být v rozporu se zásadou non-refoulement, bude nyní povinností žalovaného, aby se žádosti stěžovatelky meritorně zabýval. Není tedy nadále na místě, aby postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Nejvyšší správní soud nepředjímá, jak žalovaný žádost meritorně posoudí, přestože existence důvodných obav z hrozby vážné újmy v podobě vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu odůvodňuje (při splnění dalších podmínek) udělení doplňkové ochrany podle § 14a ve spojení s § 14a odst. 2 zákona o azylu.“

23. V novém řízení tak žalovaný nebude moci žádost žalobkyně zamítnout pro její zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Bude ji muset řádně posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Žalovaný v dalším řízení zejména posoudí, zda s ohledem na aktuální situaci v zemi původu má žalobkyně odůvodněný strach z pronásledování, případně zda jí hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Zaměří se přitom zejména na posouzení, zda žalobkyni hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy z důvodu vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu v případě návratu do místa pobytu rodičů žalobkyně. Shledá-li žalovaný, že žalobkyni hrozí pronásledování, či vážná újma v místě posledního bydliště rodičů, posoudí v souladu s rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74 a ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93 možnost využití alternativy vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny.
24. Soud tak zrušil rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
25. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 7 s. ř. s. Žalobkyně ve věci sice měla plný úspěch, proto by jí jinak náhrada nákladů řízení Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

v zásadě náležela, avšak v tomto případě uspěl pouze na základě výjimečných skutečností, které nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí, a tudíž je žalovaný nemohl při svém rozhodování zohlednit. Tuto situaci pak lze nepochybně považovat za důvod zvláštního zřetele hodný, pro který soud může výjimečně náhradu nákladů řízení nepřiznat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022-31 nebo ze dne 27. 4. 2022, č. j. 7 Azs 357/2021-23, případně ze dne 14. 9. 2022, 6 Azs 349/2021-33). Žalovaný ve věci úspěch neměl, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 15. listopadu 2022

JUDr. Lenka Loudová, v. r.

samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.